

Peterburi Teatajas aastatel 1911–1913 ilmunud kirjasaatja Maur-Ferrman'i teated Abhaasiast Estonia asundusest. Teadete sageduse põhjal võib seda pidada ka omalaadseks Estonia küla kroonikaks nendel aastatel. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Estonia. Ilmad: suur lumi 1911. aasta algul, lumekahjustused Estonias ja Suhhumis, lumest tingitud kitsad olud. Estonia küla kooliõpetajad. Mihkel Johannes Vunk. Estonia keelpilliorkester. Küla lagunemine „erakondadeks”. Estonia uue kooli- ja palvemaja õnnistamine (1910), õnnistamispidu, Batumi pastor Bernhof. Ajalehtede lugemine Estonias. Estonia naaberküla (Vladimiri). Näitemängupeod Estonias. Kodori jõe tõus ja oht külale. Põllu- ja aiatööd, „tohkatamine”. Virsikute korjamine Estonias, Estonia virsikukasvatuse ajalugu, virsikute pakkimine ja väljavedu. Põud ja tugev vihm, kehv viljasaak (1911). Plaanid asutada Estonia ja Linda asunduste peale ühiselt puuvilja väljasaatmise ühisus, tarbijate ühisus ja hoiu-laenuühisus. Soe talv (1912). Plaan ehitada Estoniasse uus kontserdi- ja näitehoone, probleemid ehitamisega. Seltsimaja valmimise plaanid 1913. aasta sügiseks. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Peterburi Teataja (nr. 12), 12. veebruar 1911, lk. 3

„Estonia” asundusest, Kaukasiast. Soojasse Kaukasiasse on tänawu küll päris eht põhjamaa talw wõersile tulnud. Teisel januaril sadas meil esimene lumi; selle wastu oli aga sügise wäga ilus, puud seisiwad kaua lehtes, ei olnud külma, ja kõik paistis, et tänawu talwet ei näegi. Kuid nüüd tuli ka sarnane lumi, mida enam keegi pärismaalane ei mäleta. Praegu on lumi 2 arshinat igal pool sügaw, mis Kaukasia kohta wäga suur ime on. Et lund igapäew juurde tuleb, siis sünnitab see suurt muret, iseäranis nendele, kellel loomatoitu wähe on, ja weel rohkem, kellel seda sugugi ei ole, nagu pärismaalastel karjastel, kellel lootus oli ilusa talwe ja selle toidu peale, mis metsas on. Kuid nüüd on häda suur. Ka rõhub lumi katuseid maha, mis wanemad on, kuna lund katustelt ära loopida ei jõua. Sarnast kurja tegi lumi kõigele asundusele. Nii wajutas lumi näitemängude ja piduõhtute jaoks ehitatud hoone sisse. See maja sai kuue aasta eest toleleagse kooliõpetaja hr. Wunk'i tublil ettewõttel ja õhutusel ehitatud ja läks umbes 500 rubla maksma. Raske oli tema ehitamine küll, kuid siiski saadi sellega walmis, sest selkorral ei puudunud üksmeel. Pärast maja walmissaamist sõitis ka meie tubli koolimees ära, et oma tüdimust wälja puhata. Pärast saime küll jällegi kooliõpetaja, kes aga waewalt ühe talwe üle elas ja ka putku pistis.

Kuid nüüd saime „kiidetud” seltskonnategelase omale eesjuhiks. Tõttasiwad siis ka kõik meie kooliõpetaja juurde, meelde tuletama, mis ligi kahe aastaga unustatud oli. Esiteks läkski kõik wäga ilusasti ning kõik andis lootust hiilgawat tulewikku näha. Räägiti ja tuletati ka endise kooliõpetaja Wunki tegevust meelde, kuid sellega tõusis kohe waielus ja wiimaks riidki. Põhjus seisis selles, miks Wunki kiideti ja praegust kooliõpetajat laideti. Wiimaks läksiwad tülid nii suureks, et suurem hulk tegelasi seltskonnaelust koguni kõrwale jäi-

wad. Kooliõpetaja aga tundis, et ta enesega rahul on, käis mõne üksiku seltsilisega kuskil üksikus talus, kus wiina joodi ja „seltsi” asju aeti.

Wiimaks, kui ära nähti, et uuest kooliõpetajast seltsielu juhtijat ei saa, kogusiwad ärksamad seltskonna liikmed ise kokku ja kutsusiwad muusikakoori, mis hr. Wunki ajal heas korras töötas, uuesti elule. Saadi koguni nii kaugele, et uue kontrabassi ostmiseks näitemängu-õhtu ühe kohaliku taluperemehe wastutusel toime pandi. Õige seltskonna juht ja seltsielu edendaja, uus kooliõpetaja, wiibis aga sel ajal ikka kusagil wiinalaua taga ja edendas „Estonia” elu.

Seesuguse loomuwastase olukorra tagajärjeks on „Estonia” mitmeks ja mitmeks erakonnaks lagunemine. keegi ei tea, millal „Estonias” üksmeel jälle walitsema hakkab ja siinne elu wana roobastesse saab juhitud.

Kõige selle halbtuse kõrwal on „Estonia” ka midagi paremat ära teinud. Minewa aasta 28. nowembril õnnistati uus kooli- ja palwemaja sisse. Maja on telliskiwidest, suure palwesaali ja koolitoaga, kahe koolmeistri toaga ja köögiga. Maja tuli kallis maksma; walitsuse poolt kingiti 50 puud, kust lauad ja palgid saiwad.

Õnnistamise pidu oli küll suurepäraline, kuid ikka paistis wälja, et mitte üksmeel pidu juhatamas ei olnud. õnnistamas oli oma õpetaja Batuumist hr. Bernof. Oli ka muusikakoor oma käe peal mängimas.

Kõige selle halbtusele, mis praegu „Estonias” walitsemas, on suureks õhutamaks ka kõrts. Kaukasias on loodus wiinamarjade eest isegi muretsenud, kust iga mees omale oma jao wõib walmistada. Kuid siiski wõtab kõrtsimees üheainsa pühapäewaga 40 rbl. kasu sisse. Wäga tihti on ka meie kooliõpetaja seal istumas ja oma parema sõbraga wiinalaua taga magusat juttu puhumas näha.

Ajalehti loetakse endise kooliõpetaja Wunki mõjul kaunis rohkesti. Suhumi postkontorist tuuakse iga nädalas kaks korda posti. „Estonia” postikast on ikka kõige täiem. Kõige rohkem loetakse „Koit'u” ja „Aeg'a”, kumbagi saadakse siin kakskümmend eksemplari. Peale selle käiwad siia weel mõned eksemplarid teistest lehtedest.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 20), 12. märts 1911, lk. 3

Estonia asundusest, *Kaukasias* Suhum-Kales. Kohutaw talw oli meil Suhumis tänawu, sarnane, mida kõige wanemad pärismaalasedki ei mäleta. Räägitakse küll, nagu muinasjuttu, et 120 aasta eest olla Mustmeri ka kuni Konstantinopolini kinni külmanud. 23/24. jan. hakkas lund nii rängasti sadama, et ühe tunni ajaga lumekord kuni üks jalg sügaw oli, ja sedawiisi sadas kaks päewa, enne oli juba üle arshina lund maas, kuna nüüd ligi nelja arshina paksuseks läks. Hommikuks oliwad majade ukсед kinni sadanud, see oli õnnelik, kes

õhtu labida tuppa tõi, nüüd oli tarwis kiiresti katused ära puhastada, muidu oleksivad need kohe sisse wajunud.

Külas tuli sissewajumist wähe ette, aga Suhumi linn paistis pärast wälja, nagu oleks sõda üle käinud: sildid, trepikatused ja ka suured kahekordsed majad oliwad sisselangenud, muu seas ka suur kahekordne maja, kus all raamatu-kauplus, rätsepa töökoda ja pagar sees oliwad, kõik Suhumi linna esimesed kauplused. Kus mitte majad waremeteks ei ole wajunud, seal on katused lae peale kukkunud. Telefoni traad, mis 10 wersta Suhumist ühte haigemajasse käis, oli maha wajunud. Meri oli selle wastu jälle wäga ilus ja tasane, just kui juunikuul. Wäljast oli laewadega kaupa toodud, kuid laewa kontorist oli wõimata magasin wiia, nõuti 1 rbl. puuda pealt magasin wiimise eest. Jahu oli, kuid leiwa nael maksis 10 kop.; ei olnud puid, millega küpsetada. Suhumis puuladu ei ole, ja wäljast oli wõimata puid tuua; kellel linna ligidal puid oli, need tõiwad seljaga ja nõudsiwad 100 rbl. süllast ja wiimaks politsei ei lubanudki sülla wiisi müüa, ainult puuda wiisi, sellepärast et üks rohkem saab ja teine ei saa sugugi. Puude puudast makseti: toored lumised ja jäätanud — 14 kop. puud, kuiwad ja paremad puud — 40 kop. puud.

Täielik liikumise seisak oli kaks nädalat, kus külast linna ei saadud; linnas oliwad katuste puhastamiseks soldatid tööle pandud.

Külas oli siiski natuke parem — ainult küll eestlastel ja wenelastel. Aga pärismaalastel, mingrellidel, oli häda õige suur. Majadeks on neil witsadest punutud saramoodi onnid. Seal põleb kesk põrandat tuli, kus majalised ennast soojendawad. Toidu tagawara on wahest 10 naela kukurusi jahu, kuid nüüd on weskile wõimata minna ja weskidki seisawad. Tule tegemiseks toob mingrel metsast sülega puid, puude tagawara neil kodu ei ole, aga kust sa nüüd wõtad, kui kõik lume alla maetud. Loomasi, mis enne kõik oma eluaeg lausa taewa all oliwad, peab ka oma juurde tooma; toit on põllu peal puude otsas kuhjas, kuhu aga wõimata ligi peaseda.

Suurem häda on weel nendel, kes kaugemal mägedes, suuremate looma ja lammastekarjadega on. Nad on kõik omad karjad alla ajanud ja paluwad eestlaste ja wenelaste käest kukurusi õlgi, mille wihust 15 kop. maksetakse.

On kuulda, et kaugel mägede-küladest juba üle kuu aja midagi kuulda ei ole, ei tea, kas seal ühtegi enam elus on, wõi ei ole. Eestlaste kõige suurem kahju on, et lumi nende persikupuu aiad ära purustas, niisama on ka õuna- ja pirnipuu koored külm lõhki pigistanud. Külma oli peale 10°.

M. F.

Peterburi Teataja (nr. 31), 23. aprill 1911, lk. 3

Kaukasias Estonia asundusest. Raske talwe järele on meil kõik tööd ripakile. Harilikult oli endistel aastat sel ajal juba kõik maad küntud, kuid tänawu on need tööd kõik korraga kaelas. Lumi on küll läinud, kuid nüüd on alaline wihm, mis töötegemist takistab. Kewade hakkab ka juba tulema, persikud,

õuna-, ploomi-, ja pirnipuud on õite ehtes, mis Kaukasia kewade ütle mata ilusaks teeb. Loota on ka tulewaks suweks head saagi aastat.

Ülestõusmise pühal oli Estonia naabruses — Wene külas Wladimiris — Estonia näitlejate poolt näitemängu-pidu. Ettekanti eesti- ja wenekeelne näitemäng. Eesti keeles etendati „Mis pärast surma sündis”. Tegelased oliwad läbi-segamine head. Wene keeles mängiti «Дымъ безъ огня». Kord oli ilus, ja et ilm hea oli, siis oli rahwast kaunis rohkesti kokku kogunud. Sissetulek arwata 44 rbl., mis Wladimiri külaga pooleks sai wõetud. Juhatus oli jällegi, nagu en-nemaltki „seltsi” tegelaste endi käes. Nooremate ette wõte, piduõhtut toime panna, leidis mitmelt poolt ägedaid wastaseid, kes ette wõtmist nurja ajada tahtsiwad, kuid siiski saadi asjaga hakkama.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 35), 7. mai 1911, lk. 3

Suhumi „Estonia” asundusest, Kaukasiast. Suur hädaoht on Estonia asundust ähwardamas. Kadra jõgi, mille kaldal küla on, hakkab rohke lume sulamise järele kaldast üle ajama, sest selle ajani on wilud ilmad olnud, ja nüüd järsku soojaks läinud. Tõkkeid teha on ka pea wõimata, sest wesi jookseb wäga kiiresti, nii et kus õhtu tore mets seisis juba hommikuks wahutaw jõgi asemel on. Praegu ajab wesi igale poole küntud maade peale, kus pehme muld kõik ära uhutud saab. Ja ka elumajadele jõuab wesi ligemale. Pool küla on küll ülewal mägede pool, kuid põllud on ikka jõe ääres. Lund on mägedes weel palju, ja asunik waatab hirmuga tulewikule wastu.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 45), 15. juuni 1911, lk. 3

„Estonia asundusest, Kaukasiast. Nelipühad on mööda ja elu on jällegi wanades rööbastes edasi weeremas. Nelipühade ajal oli aga suur pidude aja-järk. Pidusi peeti kolmes asunduses korraga — Estonias, Alam- ja Ülem-Lindas. Estonias oli teisel pühal; etendadi näitemängu Wene keeles, kuna Eesti keeles üks pisike kõlu oli walitud. Mängiti „Мужикъ-баринъ” ja Eesti keeles „Kännud ja käbid”; mängud mõlemad oliwad joodikute elust ning wenekeeles oli [...] poolest tubli mäng, kuid mängiti [...] Miks? — [...] kolm rida loetamatud [...] keele rääkimine mõjus selleks kaasa, et etendusel seda mõnu ei olnud, mida soowida oleks wõinud. — Eestikeelne „Kännud ja käbid” läks ka halwasti, oliwad mitmesugused unustused näitelawa sisseseade juures, mida wiimasel silmapilgul weel parandama hakati, kuid rahwale tegi ta siiski suurt naeru, ja käteplaginal ei tahtnud otsa tulla.

Esimesel pühal oli Wene naabrikülas Wladimiris ka esimene kord näitemängu-pidu, muidugi eestlaste eeskujul, [...] [...]õtte aeg seal mängisid ja sinna [...] lawa tarwitused muretsesid. [...] näitemängu võiks kiita, oli h[...] [...]jud, oli ka kolm-neli laulgi õpitud, [...] [...]ti etekanti. „Rahatoojad” olid suurem jagu eestlased.

Asuniku töö on praegu kibe kukurusi tohkatamine, s. o. kukurusi iseäraliste maakirwesega (доха) õredaks raiumine ja heina wälja puhastamine; on kaunis raske töö, makstakse ka 1 rbl. ja rohkemgi töölisele päewas. Warsti walmid ka persikud ja muud aiawiljad, mis wäga palju tööd tarwitawad, nii et tihti ka ööd läbi peab töötama, — aga sellest kirjutan edaspidi. Praegused puuwiljad, mis juba oma saaduse kätte andnud, on: murelid (черешня), siidipuu marjad ja üks sort musmulaid ja õige warsti tulewad persikud.

Meie muusikakoor harjutab ennast kaunis tublisti, kus praegu 13 mängijat (wiiulitega) on, tahetakse ka mõnda pasunat sekka tellida ja segaorkestriks muuta. [...] tasaseid juttusi seltsi asutamisest [...] [...]id wist ta jutuks jääb, sest asja[...] puudub meil selleks, kuna ka[...] [...] ei taha tegemist teha.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 48), 25. juuni 1911, lk. 3

Estonia asundusest, Kaukasiast. Estonias on praegu kõige kibedam töö-aeg aastas, nimelt persikude korjamine, sissepakkimine ja wäljasaatmine. Teistes Suhumi Eesti asundustes persikuid ei ole, ainult Estonias. Linda asunduses ei ole persikule tarwilist maad; õuna- ja pirnipuud kaswawad seal küll.

Estonias hakati ainult umbes 8 aasta eest persikust kuulma, kui ka juba mitmedki kalli hinna eest noori puid ostisid ja asutasid, arwati, et ega sest midagi wälja ei tule, eestlane on põllumees ja eestlane selleks peakski jääma, tema aednikuks ei kõlba! — Kuid puud kaswasid, ja juba kolme aasta pärast oli wilja küllalt, ei olnud kuhugi panna, wiidi ka turule, kuid hind oli ime odaw, ja ei tahtnudki keegi; siis ei jäänud muud midagi järele kui ainult sigu sööta. Aga ega eestlane hädasse jää! Hakati wälja saatma, teiste suuremate aednikude eeskujul; need olid mitmed linna juures olewad Wene aednikud, seda tehti ka meil järgi, asi õnnestas, ja aiandus läks lahti. Nüüd on juba igaüks ise wäljasaatja ja oma firma pidaja, ja iga aasta tuleb uusi juurde.

Töö on nende juures wäga karwapealne, sest et persik ruttu hukka läheb, — ta on wäga pehme ja lihaw, mis ruttu mädanema hakkab. Ei saa aega pühapäewa pidada, ega öösel magada. Korjatakse alati ikka haljalt puu otsast maha, sest üle 8. päewa haljalt puu otsast maha wõetud persik ei seisa, nõnda ei saa ka ostjad ialgi täiesti walminud persikuid süüa. Kui persik puu otsas täiesti walmis saab, siis on ta tõesti üks hea ja maitsew puuwili. Praegu on Estonias umbes 12—15 sorti persikuid, kellest esimesed juunikuul walmid, ja ikka edasi kuni septembrikuuni; kõige wiljakandwamad on kõige warasemad sordid. Persik on keskmise õuna suurune, karwase koorega ja ühe ainsa suu-

re kõwa seemnekiwiga; wärwid on mitmesugused, sortide järel, on punaseid, kollaseid, walgeid jne.

Wäljasaatmiseks pakitakse nemad esiteks üksikult õhukese paberi sisse, siis sõela sisse, mis jälle weel õige peenikeste puulaastudega aamide ja laudade wahele nõõriga kõwasti kinni tõmmataks, peab nii kõwasti kinni tõmbama, et kuskilt poolt loksuda ei anna, muidu on kohe wesi taga ja rikub teisedki ära.

Kõige rohkem saadetakse persikuid Odessa, Hersoni, Harkowi, Rostowi, Moskwa jne., ka Peterburisse saadetakse, kuid siis peab wäga haljalt ära wõtma, sest tee on pikk ja nad lähewad enne raisku: ainult õige waraseid sortisi wõib saata. Hinnad on mitmesugused 8—9 rublani puud. Kui juba 6—9 rublani puudast saab, siis on ka ju palju kasu. — Kõikidel aednikudel on wedruwankrid, kellega Suhumi persikuid weetakse.

Sellega on Estonias põllutöö nagu kõrwaliseks asjaks jäänud, et küll sedagi tehtakse, aga vähem, ja aiatöö asemele astunud, mis palju suuremat sissetulekut töötab, kui põllutöö, sest esimesed „persiku-mehed” on kõik tuhandate mehed, kuna põllumehed endist wiisi kehwalt elawad.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 55), 20. juuli 1911, lk. 3

„Estonia” asundusest, Kaukasias. 10. juulil. Neljanädalase pika põua ja palawa tuli nüüd wihma, kõik rõemustasiwad wihma üle, kuid nüüd sadab juba wiis päewa wihma, nii kõwasti sajab, et umbes 15 sülla taha enam maja ega puud heasti ei seleta, muud kui wesi, umbes 5 minutiga on maa peal põlwest saadik wesi, mis suure kiirusega ära woolab, ja põldudelt uhutud mulla ühes lopsaka kukursiga wiib. Kadora jõgi on wäga suur, on palju aedu maha murdnud, kukurusi põllud ära tassinud. Kahju on suur, on karta, et kus nüüd wesi üle maa jookseb, sinna edaspidigi jõe sisse lööb.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 76), 1. oktoober 1911, lk. 3

„Estonia” asundusest, (Kaukasiast). 11. septembril oli siin näitemängu-pidu. Eeskawa oli tubli, mängiti näitemängu „Önnerööwel” ja ühte wenekeelist näitemängu „Простакъ”. Ka laulukoor astus üle kahe aasta jälle kord näitelawale. Lühike ja kerge oli tema eeskawa, ainult kaks kergemat Hermanni laulukest, kuid ega siis korraga kunstnikuks ei wõi saada, sest ainult paar wana laulukoori liiget oliwad laulmas, muidu oliwad kõik harjumata noored, ja ka lühike harjutamise aeg ei lubanud rohkem nõuda.

Näitemäng läks keskmiselt. Estonia külas ei ole häid näitlejaid, ehk leidub siis wast wiis-kuus paremat näitlejat. Siiski läks näitemäng, kui mõned suuremad wead maha arwame, kaunis ladusasti läbi ja nähti pealtwaatajale rohkesti meeldima.

Osawõtmine oli kaunis suur, wõeraid oli paljud meid waatama sõitnud, nagu teisest asundusest „Lindast” ja Suhumi linnast. Puhastkasu jäi oma 60 rubla üle.

Kord oli ilus, ainult korrapidajad ise — kordnik ja paar strashnikut oliwad natukene rohkest oma kodumaa weini juures, rõemsas tujus, ja tegiwad (nagu see pärismaalaste wiis on) omale sarnast lõbu, et kuulisi põrandast läbi hakkasiwad laskma.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 93), 10. november 1911, lk. 1

Estonia asundusest, Kaukasias. Kaukasia põllutöö on nüüd lõpetatud. Kukurused on korjatud, wiinamarjad wõetud. Tänaawune aasta oli wiljaanni poolest kehwapoolne. Kukurused, mis warakult maha saiwad tehtud, oliwad ikkagi küliti maas, nagu nad juba 24. juulil suure maru tagajärjel jäiwad, sellega oliwad siis paljud pooleks murdunud, millest midagi ei olnu saada, mis aga terwekski oli jäänud, neil oliwad pead, mis wastu maad seisiwad, ära mädanenud. Sellepärast oli ka saak siis hulga wäiksem. Hiljemalt külitud kukurused mis tormi ajal weel taimed oliwad, oliwad wäga head. Wiinamarjade peale aga mõjus suwine torm nii, et saak minewaastasest peaaegu pool wähem oli. Wäga paljudest puudest, mis täiesti maha oliwad murtud, ei saanud midagi. Ka on palju puid ära kuiwanud, millest enam kunagi saaki saada ei ole.

Kuid siiski on wiina ja leiba, nälga karta ei ole, kui aga jälle minewaasta sarnast talwet ja lund ei tuleks. Ilmad on endiste sügisetega wõrreldes tänawu õige külmad, mis kartust annab, et wahest jälle meid karm talw ootab. Eks näeme.

22. oktobril oli Estonias koosolek, kus uudisajad arutada oliwad, nimelt: üle kolme Eesti asunduse kolm ühisust asutada: puuwilja wäljasaatmise ühisus, kaubatarwitajate-ühisus ja hoiu- ja laenu-ühisus. Eestwõtjaks oli Kummi kooliõpetaja hra Reimann. Waliti ka komisjonid, kes asjaga peale peaks hakka-ma, aga ei tea, millal ettewõte teoks saab.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 20), 16. veebruar 1912, lk. 1

Estonia asundusest Kaukasiast. Lund ei taha meile tänawu talwel sugugi tulla. Ilmad on soojad, ainult ühel päewal, 7. jaanuaril sadas selle talwe kohta wihmaga segamine lund. Uueaasta ümber oli kord näha, et lumi küll kaunis ligidal, umbes wersta 8—10 mägedes kuid allapoole enam ei jõudnud. Praegu on keskpäewal kuni 15° R järele sooja. Mõned wiljapuude sordid öitsewad ja ajawad lehti. Siiski on ikka weel jaanuarikuu, wõib weel õige kanget külma tulla mis siis ka nendele wiljapuudele, mis nüüd öitsewad, palju kahju wõib teha.

Seltskond noormehi on nõuks wõtnud uut kontsertide ja näitemängude pidamise hoonet ehitada. Endise murdis minewatalwene lumi maha. Jõudu ja kordaminekut kenale ettewõttele!

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 37), 29. märts 1912, lk. 1

Estonia asundusest, Kaukasiast. Eestlane on jonnakas, olgu ta kodumaal ehk asunduses. Nii on [...] meil siin Estonia asunduses. Minewal aastal murdis lumi meie näitemängu hoone maha, mis juba poollagunenud ja korraldamata oli. Nüüd on uut tarwis. aga seda ei saa — ei ole asja eestwedajaid.

Umbes paar aastad tagasi asus siia muusikakoor [...] juhatusel. Sinna kogus paras osa muusikaarmastajaid, kes wiimaks ilma mingi tähtsama juhatajata näitemängu toime paniwad. Sissetulekust on mõndagi tarwilikku muretsetud, nagu mõned muusikariistad ja näitelawa tarwitused. Aga kari ilma karjaseta ei seisa koos ja peaegi lagunesiwad tegelased [...] ja mõne muu põhjuse läbi laiali. Terwe küla lagunes mitmesse erakonda. Rohkemaarwulisteks jäiwad muusikakoori- ja kooliõpetaja erakonnad. Endiseks ja ka praeguseks kõige suuremaks eesmärgiks oli uut „sara” üles ehitada, mis ühel meelel palju kergem oleks olnud. Kuid nüüd mõned teewad, mõned ei. Mõned soowiwad nii, teised nii.

Senini on ainult korjanduseraamatud laiali saadetud ja ka kiwa ehituseplat-sile weetud. Eelarwe järele läheks seltsimaja — wõi nagu seda siin nimetatakse „sara” — ehitamine kõigest 700—800 rbl. maksma, seda raha tohiksime küll kokku saada. Kui aga jonn ei takistaks. Ja halwem weel, et see, kelle [...] oleks jonnki kahju selgitada, ise just tüli tõstab. Tõeste, see on kurwastaw.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 58), 19. mai 1912, lk. 1

Estonia asundusest, Kaukasiast. 3. mail oli meil näitemänguõhtu, mis juba Ülestõusmise pühadel oli määratud ära pidada, aga paha ilmade pärast pidamata jäi. Eeskawas oliwad näitemängud „Tohiku Juula ämm”, A. Peerandi neljajärguline näitemäng ja ühejärguline naljamäng „Loositud peigmees”, ning sega- ja meestekoori laulud kooliõp. Soowiku juhatusel. Ettekanded läksiwad nii näitemängus kui laulus hästi. Osawõtmine oli rahwa poolt wähene. Sissetulek umbes 40 rubla, mis meie ehitatawa uue „rahwamaja” ka-suks läheb.

Maur-Ferman.

Peterburi Teataja (nr. 117), 4. oktoober 1912, lk. 1

Estonia asundusest, Kaukasias. 16. septembril oli weel näitemüük ja piduõhtu rahwamaja ehitamise heaks. Kui suur tarwidus niisuguse maja järele on, andis seekordne pidu küllalt mõista. Näitelawa oli lageda platsi peale ehitatud ilma mingisuguse warjuta — ei näitelawa ega rahwa jaoks. Muidugi oli lootus ilusa ilma peale, kus siis wäljas lahke õhu käes palju parem oleks olnud, kui kuskil ummukes. — Kuid sellega saadi petta. Kui parajaste etendus algas, kallas wihm sadama; rahwas seisis wihma käes ja paljud läksid koju tagasi kuna näitlejad abitalt ümber kobasid; seinad mis tapetidest olid raamide peale löödud, ligunesid ja langesid sisse. Kui wihmahoog möödas oli, — suwine mägede wihm ei kesta teinekord rohkem kui minutit wiis — etendasid näitlejad publikumi soowi peale ettekande läbi.

Osawõtmine oli õige elaw, küll näitemüügil, kui ka nurjaläinud õhtusel pidul. Sissetulek umbes 200 rubla.

Maur-Ferrman.

Peterburi Teataja (nr. 91), 6. august 1913, lk. 1

„Estonia” asundusest, Suhumist. 21. juulil oli meie asunduses näitemängupidu. Rahwast oli rohkeste, nii et pidust 98 rubla puhast kasu üle jäi, mis seltsimaja ehitamiseks läheb. Ettekanded ei õnnestanud see kord mitte hästi. Laulud ei kõlanud soowitawal kombel ja näitemängu ettekanne ei olnud hea. Isegi pidu tagatipp tants läks luhta, sest Taewataat lasi tantsu ajaks wihma sadama hakata, mis tantsupõranda poriseks tegi. Pidude ehitusel olewas seltsimajas, millel weel katust peale ei ole. Sügiseks saab seltsimaja walmis, siis on meie asunikudel igatahes koht olemas, kus koosolekuid ja pidusid wõiwad toime panna ja sellega edeneb loodetawasti meie asunduse seltskondline elu suurel mõedul. Maja saab ruumikas ja ajakohane.

Maur-Ferrman.